

MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI'NA,

KONU : İlk ve Ortaöğretim'de Başörtüsü Yasağının Kaldırılması için Yönetmelik'te Değişiklik Yapılması Talebi.

TALEP EDEN : **Av. Süleyman ARSLAN**
(1- Neslihan BASTEM'in velisi/ebeveyni
Öztürk BASTEM ve Sevim BASTEM'e Vekaleten,
2- Kızım Saliha ARSLAN'a Velayeten,
3- Genel Başkanlığı'nı yaptığım Hukukun Üstünlüğü Derneği'ni Temsilen)

ADRESİ : Bulgurlu Cad. Market Sok. Merkez İşhanı No:1/3 Bulgurlu, Üsküdar / İSTANBUL

AÇIKLAMALAR:

A- OLAYLAR

Malum olduğu üzere, üniversite öğrencilerinin başörtüsü takma yasağı yasak olmaktan çıkarılmıştır.

27 Kasım 2012'de yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık Ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik'le kız öğrencilerin imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtebilecekleri düzenlenmiştir. Buna karşılık, ortaokul ve liselerde seçmeli Kur'an-ı Kerim dersi dışında öğrencilerin başlarını örtmelerine izin verilmemiştir.

Tarafımdan takip edilen emsal nitelikli dava sonucunda Danıştay 12. Daire'si 2010/9516 E. ve 2011/4643 K. sayılı kararıyla, bir memurun başörtüsü taktığı gerekçesiyle devlet memuriyetinden çıkarılmayacağına hükmetmiştir.

Bilahare Hükümetin takdire şayan bir icraatı sonucu yapılan yönetmelik değişiklikleriyle kamuda memurların başörtüsü takma yasağı kaldırılmıştır.

Son olarak da bayan milletvekillerinin başörtülü olarak TBMM'de görev yapabilmeleri sağlanmıştır.

Bütün bu gelişmelerden umutlanan İstanbul Ümraniye Erkut Soyak Anadolu Lisesi 11-C sınıfı öğrencisi 17 yaşındaki müvekkilim Neslihan Bastem ile arkadaşları Özlem Yüzügüldü ve Gülsüm Zeybelderse başlarını örterek girmişlerdir. Sırf bu nedenle Müzik öğretmenleri Nervin Yükselir tarafından idareye şikayet edilmiş ve okul disiplin kurulu haklarında sözlü uyarı cezası vermiştir. Ayrıca, "Şimdilik bu cezayı aldınız ama bir öğretmeniniz daha hakkınızda tutanak tutarsa bu kez çok daha ağır bir ceza alırsınız" şeklinde tehdit edilmişlerdir.

Daha sonra, aynı okuldan Emine Keskin ve Büşra Küçük 04.11.2013 tarihinde başlarını açmadan derse girmişler, bunun üzerine idareye çağırılarak Okul Müdürü tarafından azarlanmış, Yönetmelik gösterilerek kınama, okuldan uzaklaştırma ve okuldan atılma disiplin cezaları ile tehdit edilmişlerdir. Okul müdürü ertesi gün bu öğrencileri tekrar yanına çağırarak ve "Biz devlet memuruyuz ve sadece yönetmeliklerle bağlıyız. Orada yazmayan bir şeyi yapmak suçtur. Bu sizin hakkınız, kabul ediyorum; ama işte sizin başbakanınız bu

yönetmeliği çok rahat değiştirebileceği halde değiştirmiyor. Bu yüzden de siz gözyaşı döküyorsunuz”, “Öğretmenlerin başörtüsü takıyor diye siz de takamazsınız, onların yönetmeliği değişti, sizin ki hâlâ aynı. Beni başka okullarda ne yapıldığı da ilgilendirmez, benim okuluma kimse yönetmeliklere aykırı davranamaz. Yönetmelik değişmediği sürece ben yasalara uymak zorundayım. Ben size ceza vermezsem kendim ceza alırım. Sizin yaptığınız bir şey yüzünden ceza alırsam size asla hakkımı helal etmem” şeklinde ifadeler kullanmıştır (EK-1: Emine Keskin’in olaya ilişkin beyanları).

Bu müdahale sebebiyle müvekkilim ve arkadaşları rahat bir şekilde derslere girememekte, yaşadıkları stres ve korku sebebiyle derse odaklanma ve imtihanlara çalışabilme konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar.

Diğer yandan, kendi kızım Saliha Arslan, ortaöğretim son sınıf öğrencisi olup gelecek yıl itibariyle liseye başlayacaktır. Mevcut durumda özel okulun inisiyatifi ile yönetmeliğe aykırı bir şekilde derslere başörtülü olarak girilmesine müsaade ediliyor olsa da gelecek yıl itibariyle okuyacağı devlet lisesinde aynı sıkıntı ile karşılaşması muhtemeldir.

Ülkemizdeki lise dönemi kız öğrencilerinin çoğu aynı sıkıntıyı yaşamakta ve bu nedenle ülkemizde bir çok insan hakları ihlali yaşanmaktadır.

Ayrıca, Genel Başkanlığı'nı yaptığım Hukukun Üstünlüğü Derneği ülkemizdeki insan hakları ihlallerini izlemekte ve bu ihlallerin ortadan kaldırılması için çalışmalar yapmaktadır. Derneğimiz, 2005 yılında Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı'nda Danışma Kurulu üyesi olarak görev yapmıştır. Halen de İstanbul'da İnsan Hakları İl Kurulu üyesi olarak görev yapmaya devam etmektedir. İlköğretim ve Ortaöğretimdeki başörtüsü yasağının birçok insan haklarını ihlal ettiği kanaatinde olan Derneğimiz, bu konunun çözümü için ilgili mevzuatın değiştirilmesini talep etmekte ve ayrıca bir davaya konu olmaksızın Hükümetiniz tarafından re'sen değiştirilmesini talep etmektedir.

B- HUKUKİ DEĞERLENDİRMELER

- 1- İNSAN HAKLARI YÖNETMELİKLERLE SINIRLANDIRILAMAZ. İLK ÖĞRETİM VE ORTAÖĞRETİMDE OKUYAN ÖĞRENCİLERİN BAŞ AÇIK OLARAK DERSLERE GİRMELERİNİ YASAKLAYAN BİR ANAYASA VEYA KANUN MADDESİ BULUNMAMAKTADIR. KALDI Kİ, USULÜNE GÖRE YÜRÜRLÜĞE KONULMUŞ TEMEL HAK VE ÖZGÜRLÜKLERE İLİŞKİN MİLLETLERARASI ANTLAŞMALARLA KANUNLARIN AYNI KONUDA FARKLI HÜKÜMLER İÇERMESİ NEDENİYLE ÇIKABİLECEK UYUŞMAZLIKLARDA MİLLETLERARASI ANTLAŞMA HÜKÜMLERİ ESAS ALINIR. KALDI Kİ, DANIŞTAY BAŞÖRTÜ YASAĞININ HUKUKA AYKIRI OLDUĞUNA HÜKMETMİŞTİR.**

Bilindiği üzere, Danıştay 8. Dairesi 2012/5257 Esas sayılı kararı ile Türkiye Barolar Birliği'nin meslek kurallarında yer alan avukatların 'başları açık' görev yapacaklarına ilişkin düzenlemenin yürütmesini durdurmuştur. Yönetmelikteki “başları açık” ibaresinin kanunda yer almadığı, kanunun amacını aşan nitelikte bir düzenleme yapıldığı belirtilmiştir.

Danıştay 8. Dairesi'nin gerekçesinde, Anayasa'nın 13. maddesinde, "Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz", 24. maddesinde "Herkes, vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir" 48. maddesinde, "Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir..." , 90. maddesinde ise; "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmalar kanun

hükmündedir... Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümleri esas alınır" kurallarına yer verildiği hatırlatılmıştır.

Gereğede, düşünce din ve vicdan özgürlüğüne ilişkin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. maddesinde ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 18. maddesinde düzenlemeler yapılarak, hiç kimsenin, kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılmayacağı, bir kimsenin kendi dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğüne ancak yasalarla belirlenen ve kamu güvenliğini, düzenini, sağlığını, ahlakını ya da başkalarının temel hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli kısıtlamalar getirilebileceğine işaret edildiği, Anayasa ve Türkiye'nin tarafı olduğu uluslararası sözleşmeler ile güvence altına alınan temel hak ve özgürlüklerin ancak bu maddelerde belirlenen sebeplerin varlığı halinde özlere dokunulmaksızın ve bu sebeplere dayalı olarak kanunla kısıtlanabilmesinin mümkün olduğu vurgulanmıştır.

Danıştay 8. Dairesi'nin kararında: "Bu kısıtlamaların ise, Anayasa'nın özüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı yine Anayasa'da düzenlenmiştir. Bu açıklamalardan anlaşılacağı üzere, dava konusu edilen maddede dayanağı kanunda yer almayan bu ibareye yer verilmek suretiyle kanunun amacını aşan nitelikte bir düzenleme yapılmıştır. Böylece dava konusu kural, dayanağı kanuna aykırı bir niteliğe dönüşmüştür. Nitekim, dayanağı üst hukuk normunda bu konuda herhangi bir kısıtlama ya da engelleme bulunmadığı halde söz konusu maddede yer alan bu belirlemenin, Anayasa ve tarafı olduğumuz uluslararası sözleşmelerle güvence altına alınmış olan çalışma hak ve özgürlüğünün ve yine bu düzenlemelerle güvence altına alınmış olan din ve vicdan özgürlüğüne bağlantılı olarak ihlal edilmesi sonucunu doğuracağı da açıktır. Bu hali ile TBB Meslek Kurallarının 20. maddesinde yer alan 'başları açık' ibaresi ile buna dayalı tesis edilen işlemin üst hukuk normlarına aykırı olması nedeniyle hukuka uygun olmadığı sonucuna varılmaktadır." denilmiştir.

Diğer yandan, Anayasa'nın 24. Maddesi "herkesin, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahip olduğunu, Din ve ahlâk eğitim ve öğretiminin Devlet'in gözetim ve denetimi altında yapılması gerektiğini, Din kültürü ve ahlâk öğretiminin ilk ve orta-öğretim kurumlarında okutulan zorunlu dersler arasında yer aldığını, **bunun dışındaki din eğitim ve öğretiminin ancak, kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanunî temsilcisinin talebine bağlı olduğunu** düzenlemiştir.

Anayasa'nın 24. Maddesindeki düzenlemeye göre ilk ve öğretim kurumlarında Din kültürü ve ahlâk öğretiminin dışında kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlı olarak din eğitimi verilebilir. **Çocukluk çağlarında başörtüsü takmak da dini inanç hürriyetinin bir gereği olduğu gibi din eğitiminin doğal bir zorunluluğudur.** Okulda başın açık olmasını zorunlu kılmak din eğitimi değil, çocuğun ve kanuni temsilcilerinin rızasına aykırı olarak dini inanç gereklerine aykırı yaşamaya alıştırmaya eğitime dönüşür. Anayasa'nın 24. Maddesi kişilerin kendi isteğine, küçüklerin de kanuni temsilcisinin talebine bağlı olarak okullarda başörtüsü takmasına imkan vermekte, hatta gerekli kılmaktadır.

2- BM İNSAN HAKLARI KOMİTESİ'NE GÖRE, KIZ ÖĞRENCİLERİN BAŞLARI ÖRTÜLÜ OLARAK DERSLERE GİRMELERİ LAİKLİK İLKESİNE AYKIRI OLMADIĞI GİBİ BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI BM SİYASİ VE MEDENİ HAKLAR SÖZLEŞMESİ'NİN 18. MADDESİYLE DÜZENLENEN DÜŞÜNCE, VİCDAN VE DİN ÖZGÜRLÜĞÜNE AYKIRIDIR.

Bilindiği üzere Fransa'da ilk, orta ve lise öğreniminde dini sembol veya kıyafet giymek laiklik ilkesine aykırı kabul edilerek yasaklanıyordu.

BM İnsan Hakları Komitesi, 26 Aralık 2012'de açıkladığı 1852/2008 sayılı kararla, türban takarak laikliği ihlal ettiği gerekçesiyle Hindistan asıllı Bikramijt Singh'in **Fransa'da okuduğu liseden (Üniversiteden değil!)** atılmasını haksız ve BM Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin 18. maddesine aykırı bulmuştur (EK-2).

Emsal niteliğindeki karara konu olayda, Fransa'da 2004 yılında Hindistan asıllı öğrenci Bikramijt Singh, inancı gereği taktığı türbanı çıkarmayı reddettiği için okuldan atılmıştı. Okulun kararını mahkemeye taşıyan Singh'i Fransız mahkemeleri haksız bulmuş, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi de okulun verdiği kararı onaylamıştı. Singh 2008 yılında okulun kararını Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'ne taşımıştı. Komitenin 2004 yılındaki olayla ilgili ara kararında "Fransız yetkililerin laiklik ilkesine bağlılıkları onlara her türlü yetkiyi vermez. İnançlarının gereğini yerine getiren öğrencilerin, okullarıyla ilişkilerinin kesilmesinin de hiçbir haklı tarafı olamaz." denilmiştir. BM İnsan Hakları Komitesi Fransa'nın savunmasını da yetersiz bularak, öğrencinin türban takmasının kurumun işleyişi ve diğer öğrencilerin hak ve özgürlüklerini ihlal ettiğine dair hiçbir bulgu olmadığını aktarmıştır. Komite, **laiklik ilkesinin bütün halkın dini özgürlüklerini korumayı gerektirdiğini ifade ederek** öğrencinin sadece kendi dini kurallarını uyguladığı için okuldan atılmasını 'gereksiz ve hatalı' olarak değerlendirmiştir.

Daha önce de Özbek öğrenci Raihon Hudoyberganova, başörtüsü yasağı nedeniyle ülkesinde eğitim hakkının ihlal edildiği gerekçesiyle 2000 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi'ne başvurmuştu. İnsan Hakları Komitesi, 05/11/2004'te verdiği 931/2000 başvuru nolu kararda, başörtüsü yasağının BM Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin 18. maddesine aykırı olduğuna karar vermişti (EK-3).

BM Siyasi ve Medeni Haklar Sözleşmesi'nin 18. Maddesi aşağıdaki şekildedir:

"1. Herkes düşünce, vicdan ve din özgürlüğüne sahip olacaktır. Bu hak, herkesin istediği dine ya da inanca sahip olması ya da bunları benimsemesi özgürlüğünü ve herkesin aleni veya özel olarak bireysel ya da başkaları ile birlikte toplu olarak, kendi din ya da inancını ibadet, icra, bunun icaplarını yerine getirme ya da öğretme bakımından ortaya koyma özgürlüğünü de içerir.

2. Hiç kimse, kendi seçtiği bir din ya da inanca sahip olma ya da bunu benimseme özgürlüğünü zedeleyecek bir baskıya maruz bırakılamaz.

3. Bir kimsenin kendi dinini veya inançlarını ortaya koyma özgürlüğüne ancak yasalarla belirlenen ve kamu güvenliğini, düzenini, sağlığını, ahlakını ya da başkalarının temel hak ve özgürlüklerini korumak için gerekli kısıtlamalar getirilebilir.

4. Bu Sözleşme'ye Taraf Devletler, ana-babaların ve uygulanabilir olan durumlarda, yasalarca saptanmış vasilerin, çocuklarına kendi inançlarına uygun bir dinsel ve ahlaki eğitim verme özgürlüklerine saygı göstermekle yükümlüdürler."

18. maddenin 4. paragrafı, anne-babanın ve vasilerin, çocuklarına, kendi inançları doğrultusunda dini ve ahlaki eğitim verme hakkını da garanti altına almaktadır. Görüldüğü üzere bu hak, dini ve ahlaki eğitimin anne-baba veya vasi tarafından verilmesini garanti altına aldığı gibi bunu devletten talep etme hakkını da saklı tutmaktadır.

Dinin gereği başörtüsü takmaya alıştırmak veya başaçık bulunmayı alışkanlık haline getirmemek de din eğitiminin zorunlu bir gereğidir. Bu bağlamda, Maddenin bütününden görüldüğü üzere, ilk, orta ve lise eğitiminde dini kıyafetlere yasak getirmek öğrencinin din özgürlüğüne aykırıdır. Aynı şekilde, ana-babaların ve uygulanabilir olan durumlarda, yasalarca saptanmış vasilerin, çocuklarına kendi inançlarına uygun bir dinsel ve ahlaki eğitim verme özgürlüklerine saygı göstermek yükümlülüğüne de aykırıdır.

3- EBEVEYNLERİN ÇOCUKLARINI KENDİ İNANÇLARINA UYGUN ŞEKİLDE YETİŞTİRME HAKKINI AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ DE KABUL ETMİŞTİR

Bilindiği üzere, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 9. Maddesi Düşünce, vicdan ve din özgürlüğünü düzenlemekte olup uygulanan yasak bu maddeye aykırıdır. Ebeveynlerin çocuklarını kendi inançlarına uygun şekilde yetiştirme hakkını da kısıtlamaktadır.

Yine, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne ek 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesinin ikinci cümlesinde güvence altına alınan "Devlet, eğitim ve öğretim alanında yükleneceği görevlerin yerine getirilmesinde, ana ve babanın bu eğitim ve öğretimin kendi dini ve felsefi inançlarına göre yapılmasını sağlama haklarına saygı gösterir." Düzenlemesine aykırıdır.

Nitekim, AİHM, 9 Ekim 2007 tarih ve 1448/04 Başvuru no.'lu Hasan Ve Eylem Zengin – Türkiye kararında Ebeveynlerin dini ve felsefi inançlarına saygı gösterilmesi hakkı bu temel hakka aşılmıştır.

Söz konusu karara göre, 1 No.'lu Protokol'ün 2. maddesi, dini eğitim ve diğer dersler arasında ayırım yapılmasına müsaade etmez. Bu madde, Devlet'in, devlet eğitim programının tamamı boyunca, ebeveynlerin, ister dini ister felsefi olsun, inançlarına saygı göstermesini gerektirir. Bu vazifenin kapsamı geniştir. Zira sadece eğitimin içeriği ve sağlanma şekliyle sınırlı değildir. Aynı zamanda, Devlet tarafından üstlenilen tüm "görevler" in icra edilmesini kapsamaktadır. "Saygı göstermek" fiili, "kabul etmek" veya "göz önünde bulundurmak"tan daha fazla bir anlam taşımaktadır. Doğrudan negatif bir taahhüdün yanı sıra Devlet'e ilişkin pozitif bir yükümlülük de içermektedir.

Çocuklarına karşı doğal bir yükümlülüğü (çocuklarının "eğitim ve öğretim"inden birincil olarak ebeveynlerin sorumlu olması) yerine getirmekte ebeveynler, Devlet'ten dini ve felsefi inançlarına saygı göstermesini talep edebilir. Onların bu hakları, eğitim hakkını kullanmak ve eğitim hakkından yararlanmak ile yakından ilişkili bir sorumluluğa tekabül etmektedir.

Devlet'in ebeveynlerin dini ve felsefi kanaatlerine saygı gösterilmemesi olarak değerlendirilebilecek tek yönlü koşullandırma (indoctrination) hedefi gütmesi yasaklanmıştır. Aşılması gereken sınır, budur. **(Dinen mükellef olduğu ergenlik döneminde dine aykırı olarak başı açık olarak yetişmeye ve bu dini vecibeye karşı hassasiyetten uzaklaşmaya zorlamak bu bağlamda düşünülmelidir.)**

Anılan Mahkeme kararına göre, çoğulcu demokratik bir toplumda Devlet'in çeşitli din, inanç ve düşüncelere karşı tarafsız ve yansız olma ödevi, dini inançların veya bunların sergilenme yöntemlerinin meşruluğuna ilişkin olarak Devlet tarafından bir değerlendirme yapılmasını engeller.

Yine aynı kararda AİHM, Sözleşme'ye Taraf Devletlerin, AİHS'ne Ek 1 No'lu Protokol'ün 2. maddesi'nin ikinci cümlesi kapsamındaki, ebeveynlere din öğretiminde kendi dini ve felsefi inançlarına saygı gösterilmesini devletten talep etme hakkı veren olumlu yükümlülüklerini yinelemiştir. Buna göre, **Sözleşme'ye taraf bir devlet eğitim müfredatında din dersine yer veriyorsa, öğrencilerin, okulun verdiği din eğitimiyle ebeveynlerin dini ya da felsefi inançları arasında doğacak bir çatışmayla karşı karşıya kalmalarını olabildiğince önlemek zorundadır.**

İlave etmek gerekir ki, **Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi** 27 Ocak 1999 tarihinde kabul ettiği din ve demokrasi konulu 1396 (1999) sayılı tavsiye kararında, Bakanlar Komitesi'nin, üye Devletlerin hükümetlerini, diğerlerinin yanı sıra, dinlerle ilgili eğitimi teşvik etmek ve özellikle çocuklar sözkonusu olduğunda, dinle ilgili devlet destekli eğitim ile ailelerin dini inancı arasındaki herhangi bir çatışmayı, bu çok hassas konuda ailelerin özgür kararına saygı duymak amacıyla, önlemeyi tavsiye etmektedir.

4- ORTAOKUL VE LİSELERDE OKUYAN KIZ ÖĞRENCİLERİN BAŞLARINI ÖRTMELERİNE İZİN VERİLMEMESİ VE BU KONUDA EBEVEYN VEYA VASİSİNİN TALEBİNİN DİKKATE ALINMAMASI BM ÇOCUK HAKLARI SÖZLEŞMESİ'NİN 14, 18, 27, 28 VE 30. MADDELERİNE AYKIRIDIR:

a) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 14. Maddesi ihlal edilmektedir:

-Türkiye'nin de taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 14. Maddesi aşağıdaki şekildedir:

1. "Taraf Devletler, çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına saygı gösterirler.
2. Taraf Devletler, ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine, saygı gösterirler.
3. Bir kimsenin dinini ve inançlarını açıklama özgürlüğü kanunla öngörülmek ve gerekli olmak kaydıyla yalnızca kamu güvenliği, düzeni, sağlık ya da ahlâki ya da başkalarının temel hakları ve özgürlüklerini korumak gibi amaçlarla sınırlandırılabilir."

Müslüman bir kız öğrencinin dininin gereği olarak başörtüsütakması düşünce, vicdan ve din özgürlüğünün bir parçasıdır. Sözleşmenin tarafı olan Türkiye Cumhuriyeti Devleti de bu hakka saygı göstermek zorundadır. Nitekim, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'de yakın zamanda yaptığı düzenlemelerle milletvekilleri, devlet memurları, üniversite öğrencileri ve bir kısım ortaöğrenim öğrencisi açısından bu hakkı kabul etmiştir.

Buna karşılık hakları kendilerine verilmeyen ortaöğrenim öğrencileri açısından Türkiye'nin de taraf olduğu Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 14. Maddesi'nin birinci fıkrasında tanınan "çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlükleri hakkına" saygı ihlal edilmiş olmaktadır.

Keza, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 14. Maddesi'nin 2. Fıkrasında düzenlenen "Taraf Devletler, ana-babanın ve gerekiyorsa yasal vasilerin; çocuğun yeteneklerinin gelişmesiyle bağdaşır biçimde haklarının kullanılmasında çocuğa yol gösterme konusundaki hak ve ödevlerine saygı gösterirler" maddesi de ihlal edilmeye devam etmektedir. Ortaokul ve liselerdeki çocuk öğrencilere yol gösterme konusunda hak ve ödevi bulunan anne, baba ve yasal vasilerin çocuğun başını örtmesi şeklindeki düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı engellenmektedir. Anne – baba ve gerektiğinde yasal vasiler talep etse bile çocuk öğrencilerin başlarını örtmeleri devlet eliyle engellenmektedir.

Unutmamak gerekir ki, laik bir devlet olan ülkemizde devlet memurları için bile başörtüsü serbest bırakılmıştır. İmam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde kız öğrencilerin başlarını örtbilecekleri düzenlenmiştir. Aynı okulda imam hatip programlarına tabi olan öğrenciler başlarını örtebilirken imam hatip programına tabi olmayanların başlarını örtmelerinin yasaklanmasının, hatta seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtmelerine izin verilen aynı öğrencilerin diğer derslerde başlarını örtmelerine yasak getirilmesinin kamu güvenliği, düzeni, eğitim gereklilikleri, sağlık ya da ahlâki ya da başkalarının temel hakları ve özgürlüklerini korumak gibi bir amacının olduğu ve gerekli olduğu

savunulamaz. Tam aksine bu şekildeki bir ayrımcı uygulama çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâksal ve toplumsal gelişmesini olumsuz yönde etkiler. Bu aynı zamanda, çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanmasından sorumlu ana–babasının veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilerin haklarını da ihlal eder. Kaldı ki, böyle bir sınırlama ancak kanunla öngörülme zorundayken yapılan sınırlama kanunla da yapılmış değildir. Dolayısıyla iç ve dış tüm insan hakları mevzuatına aykırılık teşkil etmektedir.

a) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 18. Maddesi ihlal edilmektedir:

Sözleşmenin 18. Maddesinde;“Çocuğun yetiştirilmesi ve geliştirilmesi sorumluluğu ilk önce ana–babaya ya da durum gerektiriyorsa yasal vasilelere düştüğü”; “Bu Sözleşme’de belirtilen hakların güvence altına alınması ve geliştirilmesi için Taraf Devletlerin, çocuğun yetiştirilmesi konusundaki sorumluluklarını kullanmada ana–baba ve yasal vasilerin durumlarına uygun yardım yapmaları gerektiği düzenlenmiştir.

Ne var ki, başörtüsü konusunda ülkemizde bu düzenlemenin tam aksine bir uygulama yapılmakta, ana-baba ve yasal vasilelere yardım yapmak bir yana anne- baba ve yasal vasilerin çocuğunu yetiştirme hakkı engellenmektedir.

b) Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 27. Maddesi ihlal edilmektedir:

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 27. Maddesi ;

“Taraf Devletler, her çocuğun bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâksal ve toplumsal gelişmesini sağlayacak yeterli bir hayat seviyesine hakkı olduğunu kabul ederler.

Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanması sorumluluğu; sahip oldukları imkânlar ve mali güçleri çerçevesinde öncelikle çocuğun ana–babasına veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere düşer.

Taraf Devletler, ulusal durumlarına göre ve olanakları ölçüsünde, ana-babaya ve çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilere, çocuğun bu hakkının uygulanmasında yardımcı olmak amacıyla gerekli önlemleri alır ve gereksinim olduğu takdirde özellikle beslenme, giyim ve barınma konularında maddi yardım ve destek programları uygularlar.

Taraf Devletler, Taraf Devlet ülkesinde veya başka ülkede bulunsun; ana–babası veya çocuğa karşı mali sorumluluğu bulunan diğer kişiler tarafından, çocuğun bakım giderlerinin karşılanmasını sağlamak amacıyla her türlü uygun önlemi alırlar. Özellikle çocuğa karşı mali sorumluluğu olan kişinin, çocuğun ülkesinden başka bir ülkede yaşaması halinde, Taraf Devletler bu konuya ilişkin uluslararası anlaşmalara katılmayı veya bu tür anlaşmalar akdinin yanısıra başkaca uygun düzenlemelerin yapılmasını teşvik ederler.”

şeklindedir. Bu maddelere binaen vurgulamak gerekir ki, dininin gereği olarak başını örtmek isteyen bir kız öğrencinin bu hakkının engellenmesi bedensel, zihinsel, ruhsal, ahlâksal ve toplumsal gelişmesini olumsuz yönde etkiler. Çocuğun gelişmesi için gerekli hayat şartlarının sağlanmasından sorumlu ana–babasının veya çocuğun bakımını üstlenen diğer kişilerin haklarını da ihlal eder.

c) **Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 28. Maddesi ihlal edilmektedir:**

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme Madde 28/1-e taraf devletlere çocuğun eğitim hakkını fırsat eşitliği temeli üzerinde tedricen gerçekleştirilmesi amacıyla okullarda düzenli biçimde devamın sağlanması ve okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alma yükümlülüğü yüklemektedir. Ülkemizin sosyolojik bir gerçeğidir ki, bir çok aile çocuklarını dinin gerektirdiği şekilde örtünme imkanı verilmediğinden okullara göndermemektedir. Bu husus devletin okulu terk etme oranlarının düşürülmesi için önlem alma yükümlülüğünü yerine getirmediğini, tam aksine bu konudaki görevini kötüye kullandığını gösteren önemli bir delildir. **Ortaokul ve liselerde başörtüsü yasağının tamamen ortadan kaldırılması okullaşma oranlarını önemli bir ölçüde arttıracaktır.**

d) **Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 30. Maddesi ihlal edilmektedir:**

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'nin 30. Maddesi de

“Soya, dine ya da dile dayalı azınlıkların ya da yerli halkların var olduğu Devletlerde, böyle bir azınlığa mensup olan ya da yerli halktan olan çocuk, ait olduğu azınlık topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma, kendi dinine inanma ve uygulama ve kendi dilini kullanma hakkından yoksun bırakılamaz.”

Şeklinde dir.

Çocuk Hakları Komitesi 11-30 Ocak 2009 tarihli Ellinci oturumunda gerçekleştirdiği 11 nolu Genel Yorum'unda Çocuk Haklarına dair Sözleşme'nin 30. maddesi ile Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi'nin 27. maddesi arasındaki yakın bağlantıyı hatırlatmıştır. Her ikimadde de kişiye, kendi topluluğunda bulunan diğer kişilerle birlikte kendi kültürünü yaşama, kendi dininin gereklerini yerine getirme ve kendi dilini kullanma hakkı tanımaktadır. Yine 11 Nolu Genel Yorum'da taraf Devlet bu hakkın kullanımını inkâra ve ihlale karşı korumakla da yükümlü tutulmuştur. Komite, pozitif koruma önlemlerinin gerekliliği konusunda İnsan Hakları Komitesi ile aynı görüştedir. Bu koruma yalnızca taraf Devletin yasama, yargı ve idari yetkililerince gerçekleştirilecek kendi fiillerine karşı değil, aynı zamanda taraf Devlet içindeki başka kişilerin fiillerine karşı da gerekli görülmüştür.

Ülkemizde okuyan yerli veya yabancı azınlık öğrencilerinin veya mülteci öğrencilerin kendi dininin gereklerini yerine getirme hakkı da başörtüsü yasağı nedeniyle ihlal edilmiş olmaktadır.

5- DEVLET MEMURLARI, ÖĞRETMENLER, ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ORTAOKUL VE LİSELERDE BİR KISIM ÖĞRENCİ İÇİN BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI KALDIRILIRKEN BİR KISIMI İÇİN DEVAM ETTİRİLMESİ ANLAMINI YİTİRMİŞ BİR AYRIMCILIKTIR.

Müvekkilimin, kızımın ve aynı konumdaki diğer kız öğrencilerin başörtüsü ile eğitim alamaması Türkiye'nin imzaladığı Uluslararası Sözleşmelerde düzenlenen Ayrımcılık yasağını kapsamındadır.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarında Çalışanların Kılık Kıyafet Yönetmeliği ile devlet memurları için başörtüsü serbestiyeti getirilmiş, keza Milli Eğitim Bakanlığı Kılık Kıyafet yönetmeliği ile öğretmenler için başörtüsü serbest bırakılmıştır. 27 Kasım 2012'de yürürlüğe giren Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık Ve Kıyafetlerine Dair Yönetmelik'le kız öğrencilerin imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başlarını örtbilecekleri düzenlenmiştir. Ancak bu kapsamda olmayan diğer kız öğrenciler için

Bulgurlu Mah. Bulgurlu Cad. Market Sk. No: 1 Daire: 3 Üsküdar / İSTANBUL

Tel: 0 216 650 99 15 Faks: 0 216 650 99 16

hukukunustunlugu@gmail.com

www.hukukunustunlugu.org

başörtüsü yasağı devam ettirilmiştir. Bu husus kız öğrenciler arasında bir ayrımcılık olduğu gibi, erkekler ile kız öğrenciler arasında da kadınlara karşı ayrımcılık bağlamında bir ayrımcılıktır. Devlet memurları, öğretmenler, üniversite öğrencileri ve ortaokul ve liselerde bir kısım öğrenci için başörtüsü yasağı kaldırılmışken bir kısım öğrenci için ders bazlı olarak yasağın devam ettirilmesi anlamını yitirmiş, tuhaf, komik bir uygulama niteliğine bürünmüştür.

Ayrımcılık yasağı tüm uluslararası sözleşmelerin temel ilkeleri arasındadır. Irk, din, dil, cinsiyet ve benzeri herhangi bir temelde kanunen veya fiilen ayrımcılık yapmak hiçbir haklı nedene dayandırılmaz. Ayrımcılık yapan devlet, taraf olduğu uluslararası sözleşmeyi ihlal eder.

Herhangi bir kişiyi ya da kişiler grubunu herhangi bir türde veya herhangi bir düzeyde eğitim görmekten yoksun bırakmak veya düşük standartlı eğitimle sınırlamak; kişiler ya da kişi grupları için ayrı eğitim sistemlerini ya da kurumlarını tesis veya muhafaza etmek; herhangi bir kişiye ya da kişiler grubuna, insan onuru ile bağdaşmayan koşullar uygulamak amacını taşıyan veya bu sonucu doğuran, herhangi bir farklılık gözetme, dışlama, kısıtlama ya da öncelik tanıma halleri eğitimde ayrımcılıktır.

Sahip olduğu fiziksel özellik, cinsiyet, cinsel yönelim, kültür, dil, inanç ve din, gelir durumu, hastalık durumu gibi onu diğer çocuklardan farklı kılan özellikler nedeniyle, çocuğun okul ortamında, sınıf içinde veya dışında, dışlanması, aşağılanması, diğer çocuklardan farklı muamele ve tutumla karşılaşması, ona karşı ayrımcı davranıldığını gösterir.

Gerçeklere uyan veya uymayan nedenlerle, bir başkasının kendisini yetersiz, yeteneksiz ve güçsüz görmesine yol açan davranışlarının bütünü aşağılamadır. Dışlanmak, bir yere veya topluluğa alınmamaktır. Onurun kırılması ise, kişinin özsaygısının dayandığı kişisel değer, onur ve saygınlığın zarar görmesidir. Çocuğun belirli özellikleri nedeniyle bu tür davranışlara maruz kalması, yani aşağılanması, dışlanması, onurunun kırılması, şiddete uğraması veya farklı muameleyle tabi tutulması ayrımcılıktır.

ORTAOKUL VE LİSELERDE BİR KISIM ÖĞRENCİ İÇİN BAŞÖRTÜSÜ YASAĞI AYIRIMCILIĞA KARŞI HÜKÜMLERİNİ İHLAL ETTİĞİ KADAR EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİNİ DE İHLAL ETMEKTEDİR. Bu bağlamda, normal okullarda başörtü yasağını devam ettirmek bu çocukları imam hatip ortaokul ve liselerinde okumak zorunda bırakmaktadır ve bu durum sonuç olarak imam hatip okullarında okumak istemeyen ancak başörtüsü takmak isteyen kız öğrencilere karşı yapılmış dolaylı bir ayrımcılıktır. Meslek liselerine gitmeyen bu öğrenciler inancına ve kültürüne uygun davranmamakta, özgürlüklerini kullanmamaktadır. Bu tür öğrenciler istemese bile imam hatip okullarında okumak zorunda kalmaktadır. Diğer taraftan, imam hatip ortaokul ve liseleri kontenjan olarak tüm talepleri karşılayabilecek düzeyde değildir.

Türkiye'nin üyesi olduğu Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin ikinci maddesi ile Sözleşmeye Taraf her Devlet, bu Sözleşmede tanınan hakları ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya diğer bir fikir, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğum veya diğer bir statü gibi herhangi bir nedenle ayrımcılık yapılmaksızın, kendi toprakları üzerinde bulunan ve egemenlik yetkisine tabi olan bütün bireyler için güvence altına almayı ve bu haklara saygı göstermeyi, Sözleşmede tanınan hakları ve özgürlükleri ihlal edilenlere, ihlal fiili resmi sıfatlarıyla hareket eden kimseler tarafından işlense dahi, etkili bir hukuki yola başvurma hakkı sağlamayı, yetkili makamlar tarafından bu hukuki yolların işletilmesini sağlamayı taahhüt etmiştir.

Medeni ve Siyasal Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin Cinsiyet Eşitliği başlıklı 3. Maddesi ile de Sözleşmeye Taraf Devletler, bu Sözleşmede yer alan bütün kişisel ve siyasal hakların kullanılmasında eşit haklar sağlamayı taahhüt etmişlerdir. Hiç şüphesiz ki, cinsiyetlere eşit haklar sağlamak cinsiyetleri kendi biyolojik, psikolojik ve sair özgünlüklerinden ayırmayı değil, o özgünlükleri içerisinde bu Sözleşmeyle tanınan haklardan yararlanmalarını sağlamaktır.

Uluslararası hukukta ayrımcılık yasağına ilişkin diğer düzenlemeler aşağıya çıkarılmıştır:

Çocuk Haklarına dair Sözleşme

Madde 2

1. Taraf Devletler, bu Sözleşmede yazılı olan hakları kendi yetkileri altında bulunan her çocuğa, kendilerinin, ana-babalarının veya yasal vasilerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve sosyal köken, mülkiyet, sakatlık, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin tanırlar ve taahhüt ederler.
2. Taraf Devletler, çocuğun ana-babasının, yasal vasilerinin veya ailesinin öteki üyelerinin durumları, faaliyetleri, açıklanan düşünceleri veya inançları nedeniyle her türlü ayrıma veya cezaya tabi tutulmasına karşı etkili biçimde korunması için gerekli tüm uygun önlemleri alırlar.

Medeni ve Siyasal Haklar Uluslararası Sözleşmesi

Madde 24

1. Her çocuğun ırk, renk, cinsiyet, dil, din, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet ya da doğum gibi bir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın ailesi, içinde yaşadığı toplum ve Devlet tarafından, bir küçük olarak statüsünün gerektirdiği koruma tedbirlerine hakkı vardır.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

Madde 14

Bu Sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerden yararlanma, cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasal veya diğer kanaatler, ulusal veya sosyal köken, ulusal bir azınlığa mensupluk, servet, doğum veya herhangi başka bir durum bakımından hiçbir ayrımcılık yapılmadan sağlanır.

Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi

Madde 1

İşbu sözleşmeye göre, “kadınlara karşı ayırım” deyiimi, kadınların medeni durumlarına bakılmaksızın ve kadın ile erkek eşitliğine dayalı olarak politik, ekonomik, sosyal, kültürel, medeni ve diğer alanlardaki insan hakları ve temel özgürlüklerinin tanınmasını, kullanılmasını ve bunlardan yararlanılmasını engelleyen veya ortadan kaldıran veya bunu amaçlayan ve cinsiyete bağlı olarak yapılan herhangi bir ayırım, mahrumiyet veya kısıtlama anlamına gelecektir.

Yine göz önünde bulundurmak gerekir ki, Birleşmiş Milletler (BM)'in alt kuruluşlarından Kadınlara Karşı Ayrımcılığın Önlenmesi Komitesi (CEDAW), 2005 yılında Türkiye'ye ilişkin hazırladığı raporda başörtüsü yasağına da yer vermiştir. Başörtülü kız öğrencilerin okullara alınmayarak ayrımcılığa tabi tutuldukları vurgulanan raporda, “Komite, okullarda ve üniversitelerde türban yasağının kızlar ve kadınlar üzerindeki etkisinden endişe duymaktadır.” denilmiştir. Tavsiye raporunda, kadına yönelik ayrımcılık konuları sıralanırken, sorunların 3 yıl içinde çözülmesi istenmiştir.

Anayasamızın 10. Maddesindeki Kanun önünde eşitlik düzenlemesine göre devlet gerçek bir eşitlik için gerektiği takdirde ilave tedbirler alabilir. Kız çocuklarının cinsiyet ve dini gerekliliklerle başını örtmek kamu hizmetlerinden yararlanıp eğitim hizmeti alması için başörtüsü serbestiyetinin tanınması, hatta pozitif ayrımcılık yapılması Kanun önünde gerçek bir eşitlik için zorunludur.

6- ORTAOKUL VE LİSELERDE OKUYAN KIZ ÖĞRENCİLERİN BAŞLARINI ÖRTMELERİNE İZİN VERMEYEN YÖNETMELİK MADDELERİ 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNU'NA AYKIRIDIR:

2/3/2014 Kabul Tarihli ve 6529 sayılı Temel Hak Ve Hürriyetlerin Geliştirilmesi Amacıyla Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda değişiklikler yapmıştır. Bu değişiklikler bağlamında, Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık Ve Kıyafetlerine Dair Yönetmeliğin 3 üncü maddesinin altıncı fıkrası ve 4 üncü maddenin 1 inci fıkrasının e bendindeki "baş açık" ibaresi;

a. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN 112 NCİ MADDESİNE AYKIRI OLUP, EĞİTİM VE ÖĞRETİM HAKKI ENGELLENMEKTEDİR:

Yönetmelikle getirilen başörtüsü yasağı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 112 nci maddesine aykırı olup söz konusu yönetmelik ile ilk, orta ve lise öğrenimindeki kız öğrencilerin eğitim ve öğretim hakkı engellenmektedir. Çocuklarını kendi dini inançlarına göre yetiştirme hakkına sahip aileler bu cebir, tehdit ve hukuka aykırı davranış nedeniyle çocuklarını okula göndermemekte, keza çocuklar okula gitmemektedirler. Dolayısıyla TCK'ya aykırı yönetmeliği yürürlüğe koyan ve uygulayanlar suç işlemektedir.

b. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN 113 NCÜ MADDESİNE AYKIRI OLUP KAMU HİZMETLERİNDEN YARARLANMA HAKKINI ENGELLEMEDİR:

Yönetmelikle getirilen başörtüsü yasağı 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 113nci maddesine aykırı olup söz konusu yönetmelik ile ilk, orta ve lise öğrenimindeki kız öğrencilerin Kamu hizmetlerinden yararlanma hakkı engellenmektedir. Çocuklarını kendi dini inançlarına göre yetiştirme hakkına sahip aileler bu cebir, tehdit ve hukuka aykırı davranış nedeniyle çocuklarını okula göndermemekte, keza çocuklar okula gitmemektedirler. Devletin eğitim kamu hizmetlerinden yararlanamamaktadırlar. Dolayısıyla TCK'ya aykırı yönetmeliği yürürlüğe koyan ve uygulayanlar suç işlemektedir.

c. 5237 SAYILI TÜRK CEZA KANUNUNUN 115 NCİ MADDESİYLE DÜZENLENEN, İNANÇ, DÜŞÜNCE VE KANAAT HÜRRİYETİNİN KULLANILMASINI ENGELLEME YASAĞINA AYKIRIDIR:

6529 sayılı Kanunla değişik 5237 sayılı Kanunun 115 inci maddesi:

- (1) Cebir veya tehdit kullanarak, bir kimseyi dinî, siyâsî, sosyal, felsefi inanç, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya veya değiştirmeye zorlayan ya da bunları açıklamaktan, yaymaktan meneden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.
- (2) "Dini inancın gereğinin yerine getirilmesinin veya dini ibadet veya ayinlerin bireysel ya da toplu olarak yapılmasının, cebir veya tehdit kullanılarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla engellenmesi hâlinde, fail hakkında birinci fıkraya göre cezaya hükmolunur."
- (3) "Cebir veya tehdit kullanarak ya da hukuka aykırı başka bir davranışla bir kimsenin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihlerine müdahale eden veya bunları değiştirmeye zorlayan kişiye birinci fıkra hükmüne göre ceza verilir." Şeklinde dir.

İlk, orta ve lise öğreniminde başörtüsü yasağı cebir ve tehditi içinde barındıran hukuka aykırı bir davranış olup öğrencilerin ve velilerinin inanç, düşünce veya kanaatlerinden kaynaklanan yaşam tarzına ilişkin tercihlerine müdahale ve bunları değiştirmeye zorlayan bir işlemdir. Kanuna aykırı bir emir niteliğindedir. Dolayısıyla değiştirilmesi gerekir.

SONUÇ VE İSTEM:

Yukarıdaki açıklamalarımız ve tarafınızca dikkate alınacak diğer hususlar çerçevesinde,

1- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Öğrencilerinin Kılık Ve Kıyafetlerine Dair Yönetmeliğin

- 3 üncü maddesinin altıncı fıkrasındaki,

“(6) Kız öğrenciler, imam-hatip ortaokul ve liseleri ile çok programlı liselerin imam-hatip programlarında tüm derslerde, ortaokul ve liselerde ise seçmeli Kur'an-ı Kerim derslerinde başarılarını örtebilir.” şeklindeki düzenlemenin

“Kız öğrenciler tüm derslerde başarılarını örtebilir.” Şeklinde değiştirilmesi,

- 4 üncü maddenin 1 inci fıkrasının e bendindeki

“**MADDE 4 – (1) Öğrenciler;**

e) Okul içinde baş açık, saçlar temiz ve boyasız olarak bulunur, makyaj yapamaz, bıyık ve sakal bırakamaz. 3üncü maddenin altıncı fıkrası hükümleri saklıdır.” Şeklindeki düzenlemeden

“baş açık” ibaresinin çıkarılarak iptal edilmesi,

2- Talebimiz kabul edilmediği takdirde idari dava yoluna gidileceği,

hususunu arz, talep ve ihtar olunur.

Saygılarımla,

Av. Süleyman ARSLAN

- 1- Neslihan BASTEM'in velisi/ebeveyni
Öztürk BASTEM ve Sevim BASTEM'e Vekaleten,
- 2- Kızım Saliha ARSLAN'a Velayeten,
- 3- Genel Başkanlığı'nı yaptığım Hukukun Üstünlüğü Derneği'ni Temsilen